

CONVIVÈNCIA, IDENTITAT, CIUTADANIA I DIVERSITAT LINGÜÍSTICA

Per Francesc Fenollosa i Ten,
professor de català i animador sociocultural.

País Valencià, Països Catalans.

RESUM

En el context de mundialització en què vivim actualment la major part de la humanitat, el marc de convivència ha de ser indubtablement el dels drets humans. Entre ells, els drets lingüístics, és a dir el reconeixement d'allò que defineix la nostra identitat individual i col·lectiva.

I també el dret a la personalitat jurídica, que és el que ens atorga carta de ciutadania en aquest planeta més enllà de l'entitat administrativa i política concreta on ens trobem geogràficament parlant.

Si a tot això li afegim la consciència que sobre la diversitat lingüística, autèntic patrimoni natural i cultural comú, hauria de tindre qualsevol persona, ens trobaríem en una situació de pau compartida que ens faria poder gaudir de la vida, personal i social, en la seua plenitud.

PARAULES CLAU

Consciència lingüística, convivència, identitat, ciutadania, diversitat lingüística, ensenyament, vida social.

RESUMO

No contexto da globalização em que vive actualmente a maior parte da humanidade, o quadro de coexistência deve ser, sem dúvida, o dos direitos humanos. Entre eles, os direitos linguísticos, ou seja, o reconhecimento daquilo que define a nossa identidade individual e colectiva.

E também o direito à personalidade jurídica, que é o que nos confere a cidadania neste planeta para além da entidade administrativa e política específica onde geograficamente estamos a falar.

Se a tudo isto somarmos a consciência da diversidade linguística, um verdadeiro patrimônio natural e cultural comum, que qualquer pessoa deve ter, nos encontraríamos numa situação de paz partilhada que nos permitiria desfrutar da vida, pessoal e social, na sua plenitude.

PALAVRAS-CHAVE

Consciência linguística, convivência, identidade, cidadania, diversidade linguística, educação, vida social.

INTRODUCCIÓ

'Les persones hauríem de poder ser felices a la nostra terra'

Refugiada tibetana al Nepal

Escriure en un mateix article sobre *convivència, identitat, ciutadania i diversitat lingüística* és com haver de parlar de la realitat de la immensa majoria dels grups socials humans de hui dia arreu del planeta. Pertot, solen haver-hi problemes de convivència entre diferents, hi ha també conflictes de tota mena entre grups socials identitaris, dificultats quan no impediments perquè persones nou vingudes accedisquen a la ciutadania plena allà on siga i, en general, molt poc de coneixement de què és la diversitat lingüística o, per exemple, sobre quantes llengües hi ha al món.

Hi ha, però, un fil conductor que ens pot ajudar en tot això. Si més no, ens pot ajudar a encarar, quan no resoldre, situacions de conflicte: la consciència. I més concretament la consciència lingüística.

Consultat fa unes setmanes el ChatGPT, dins del meu *pla free*, mantinguérem aquesta conversa (de 10 segons de durada o menys!):

– *Bon dia, ChatGPT. Soc Francesc.*

Pots fer-me un resum del concepte consciència lingüística?

– *Bon dia, Francesc!*

La consciència lingüística és la capacitat d'una persona per entendre i reflexionar sobre les estructures i els elements del llenguatge, com ara sons, paraules, frases i significats. Això inclou la capacitat de reconèixer i manipular els sons de la llengua, entendre la gramàtica i la sintaxi, així com apreciar la diversitat lingüística i cultural. En resum, implica una comprensió profunda del funcionament del llenguatge i la seva importància en la comunicació i la cultura.

Deixant de banda els aspectes interns de caràcter estructural i sobre la competència personal en termes d'ús de la llengua, em va agradar que sí que hi incloguera la diversitat lingüística i cultural¹.

LES LLENGÜES DEL MÓN²

*Si la meua llengua fa trontollar els fonaments del teu Estat,
significa que has construït el teu Estat sobre la meua terra.*

Musa Anter, escriptor, dissident i activista kurd (1920-1992)³

A la meua darrera consulta al portal *Ethnologue*⁴, mentre escric aquest article, al món hi ha 7164 llengües vives. Independentment de la precisió o no de la xifra (no hi ha cap organisme al món que

¹ Per a alguns conceptes bàsics sobre diversitat lingüística, mireu l'enllaç: <https://www.linguapax.org/que-fem/diversitat-linguistica/alguns-conceptes/>

² La imatge està extreta de l'article del mateix títol de: <https://www.enciclopedia.cat/atles-de-la-diversitat/les-llengues-del-mon>

³ Musa Anter fou assassinat pels serveis secrets turcs: https://ca.wikipedia.org/wiki/Musa_Anter

⁴ <https://www.ethnologue.com>

ens pugua resoldre aquest dubte), si pensem que només hi ha 193 estats membres a l'ONU (l'Organització de les Nacions [on caldria dir Estats] Unides) i alguns més fora de l'entitat (fins a 240 segons un article de Vilaweb⁵ del 2017), vol dir que difícilment trobarem un sol estat monolingüe en tot el planeta.

Podem afirmar, per tant, que la realitat sociolingüística de la majoria dels estats està constituïda per una *situació multinacional i multilingüe*. I això sol ser amagat quan no reprimit per la major part dels estats i els seus governs. Una situació singular, però, és el cas de la constitució actual de Bolívia que sí que reconeix la seua plurinacionalitat⁶.

Com diu Víctor Bargiela, membre del Grup de Lingüistes per la Diversitat, 'l'estat nació aplica polítiques d'homogeneïtzació nacional per tal de procurar la uniformitat entre tots els habitants que habiten dins les fronteres d'un estat concret'.⁷

A més a més, podríem afegir-hi, ho fa a través de l'engany, el menyspreu, la submissió (lingüística i identitària), i aplega en ocasions fins i tot, directament o indirecta, a la deshumanització, amb la voluntat de justificar la dominació, l'explotació i fins i tot l'extermini. Només val a dir que el *Dia Internacional de la Llengua Materna* fou declarat per la UNESCO el 21 de febrer en record de l'assassinat d'estudiants de parla bengalí a la Universitat de Dhaka, al Pakistan, on l'urdú era l'única llengua oficial.

Per aquest mateix motiu de ser el DI de la Llengua Materna, l'entitat *Linguapax International* és quan atorga el seu premi anual "com a reconeixement a l'acció duta a terme des de diferents àmbits a favor de la preservació de la diversitat lingüística, de la revitalització i reactivació de comunitats lingüístiques i de la promoció del multilingüisme".⁸

---

⁵<https://www.vilaweb.cat/noticies/quants-estats-hi-ha-al-mon-a-1-de-gener-de-2017/>

⁶Al preàmbul de la seua Constitució llegim: *Bolivia se constituye como Estado Unitario Social de Derecho Plurinacional, Comunitario libre, independiente, soberano, democrático, intercultural, descentralizado y con autonomías*. Sense por a la plurinacionalitat, vaja.

⁷<https://www.vilaweb.cat/noticies/existeix-estat-monolingue/>

⁸El 2023 el premi va ser per al lingüista, activista, escriptor i poeta uigur Abduweli Ayup, exiliat a Europa.
<https://www.linguapax.org/premi-internacional-linguapax/>

DRETS HUMANS

Quan al resum parlàvem dels drets humans com a marc de convivència, ens referíem no únicament a una declaració d'intencions o de celebració puntual i periòdica, sinó a la seua assumpció com a referència convivencial individualment i socialment considerada.

El recent 75é aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, el proppassat 10 de desembre, ens ha recordat que els drets lingüístics són drets humans, com es posa de manifest a l'article 2 que diu que *'Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.*

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona, tant si és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.'

A L'ESTAT ESPANYOL

Si el fenomen del multilingüisme és planetari, centrem-nos una miqueta en l'Estat espanyol⁹. El que hi passa és que, curiosament, en el cas de la Constitució Espanyola de 1978, l'article 14, que parla

⁹ Sobre les llengües a l'Estat espanyol, podem fer una ullada a l'article:

https://ca.wikipedia.org/wiki/Llengües_d%27Espanya Tot i que no han contemplat els casos de l'àrab i l'amazic de Ceuta i Melilla, o del caló i altres variants del romaní: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Caló>

sobre la *igualtat davant la llei*, expressament no diu res sobre la llengua: *'Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.'*

Tot i això, l'Art 10.2, sí que reconeix implícitament la igualtat lingüística d'acord amb la DU de Drets Humans: *'Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans, així com els tractats i els acords internacionals sobre aquestes matèries ratificats per Espanya.'* Però clar, això significa que la gent hauria de llegir-se i conèixer tot allò que li afecta, la qual cosa, tot i que seria desitjable, és una quimera en aquesta societat.

Curiosament també (i perquè ho tinguem en compte), enlloc s'afirma que *obligatòriament* hàgem de parlar en castellà. L'Art 3.1 només diu que *'El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la.'* No res sobre *haver-la de parlar*.

Encara més, l'Art 3.3 diu que *'La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció'*. Un dia farem una llista *llarguíssima* dels incompliments d'aquest article per part d'institucions de l'Estat en els seus dictàmens i actuacions, i als seus webs.

A banda del que regulen els estatuts d'autonomia de les respectives àrees del domini lingüístic, l'Estat espanyol també està compromès amb la CELROM (Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries)¹⁰, convenció del Consell de Ministres del Consell d'Europa, que va signar el govern espanyol eixe mateix any 1992, i que sistemàticament ha estat incomplida pel mateix govern central o per governs autonòmics com el valencià amb, per exemple, el tancament de la Ràdio Televisió Valenciana en novembre de 2013.

---

¹⁰Trobarem tota la informació sobre l'aplicació de la CELROM al País Valencià a:
<https://ceice.gva.es/va/web/dgplgm/celrom>

IGNORÀNCIES I PREJUDICIS LINGÜÍSTICS

Les meues diferències no són superiors ni inferiors a les teues diferències.

Anònim del segle XXI

La falta de consciència lingüística duu aparellada la falta de consciència de la realitat.

Em aquest sentit, és interessant de visionar una de les obres guardonades enguany al Festival TIRANT AVANT (que més avall comentarem), *El català és una llengua poc útil?*¹¹, que també vos recomanem a tall d'exemple de què es pot fer als centres de secundària i batxillerat.

El reconeixement de la diversitat de llengües i cultures a la Terra, i la consciència sobre la seua naturalitat i riquesa, ens hauria de portar a evitar els conflictes lingüístics, que són sempre, com déiem més amunt, manifestacions d'altres interessos menys confessables. Les llengües no tenen problemes entre elles; els tenen les persones (físiques o jurídiques) que volen tindre problemes entre elles.

Per exemple, el secessionisme lingüístic al País Valencià, ara també més atiat a les Balears i Pitiüses, i sempre a la Franja de Ponent, no és sinó la negació de l'Estat espanyol a l'articulació dels Països

¹¹ https://www.youtube.com/watch?v=eLCqc_0bE78&t=3s

Catalans. Allà saben perfectament que la seua existència en la forma actual depén del no creixement de la potència real d'un territori del qual s'alimenten. Per què sinó ens plantegem un finançament just? Per això, entre altres coses, no hi ha (i ja veurem quant de temps tardarà a hi haure) el corredor mediterrani, tot i la insistència d'Europa sobre la seua necessitat econòmica i política a nivell continental¹².

Aquesta falta de consciència ens pot dur, per exemple també, a l'ús ideològic pervers de voler diferenciar valencià de català, com a llengües distintes, en comptes de veure-les com dos variants dialectals o dues maneres d'anomenar una mateixa llengua.

És com pretendre que l'americà i l'anglès, o el madrileny i el colombià són dues llengües distintes, en comptes de veure el fenomen com maneres diferents de parlar una mateixa llengua.

Això no es fa inconscientment, sinó amb voluntat inequívoca de minoritzar una llengua o una parla, amb la voluntat d'alimentar el secessionisme lingüístic i, per tant, d'atacar la unitat de la llengua catalana per interessos polítics de dominació i d'uniformització: es pretén, en veritat, que el castellà siga l'única llengua de l'Estat.

A nosaltres, catalanoparlants d'arreu del domini lingüístic sota quatre estats diferents (l'espanyol, el francès, l'italià i Andorra), ens ha passat més o menys de la mateixa manera, amb particularitats pròpies a cada estat. En ocasions ens han dit *Hable usted en cristiano. O Soyez propes, parlez français* (Sigueu nets, parleu francès).

En el cas andorrà, ben particular per raons demogràfiques i de relacions comercials, ha calgut aprovar una recent *Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial*¹³ a fi de 'preservar la identitat lingüística d'Andorra'.

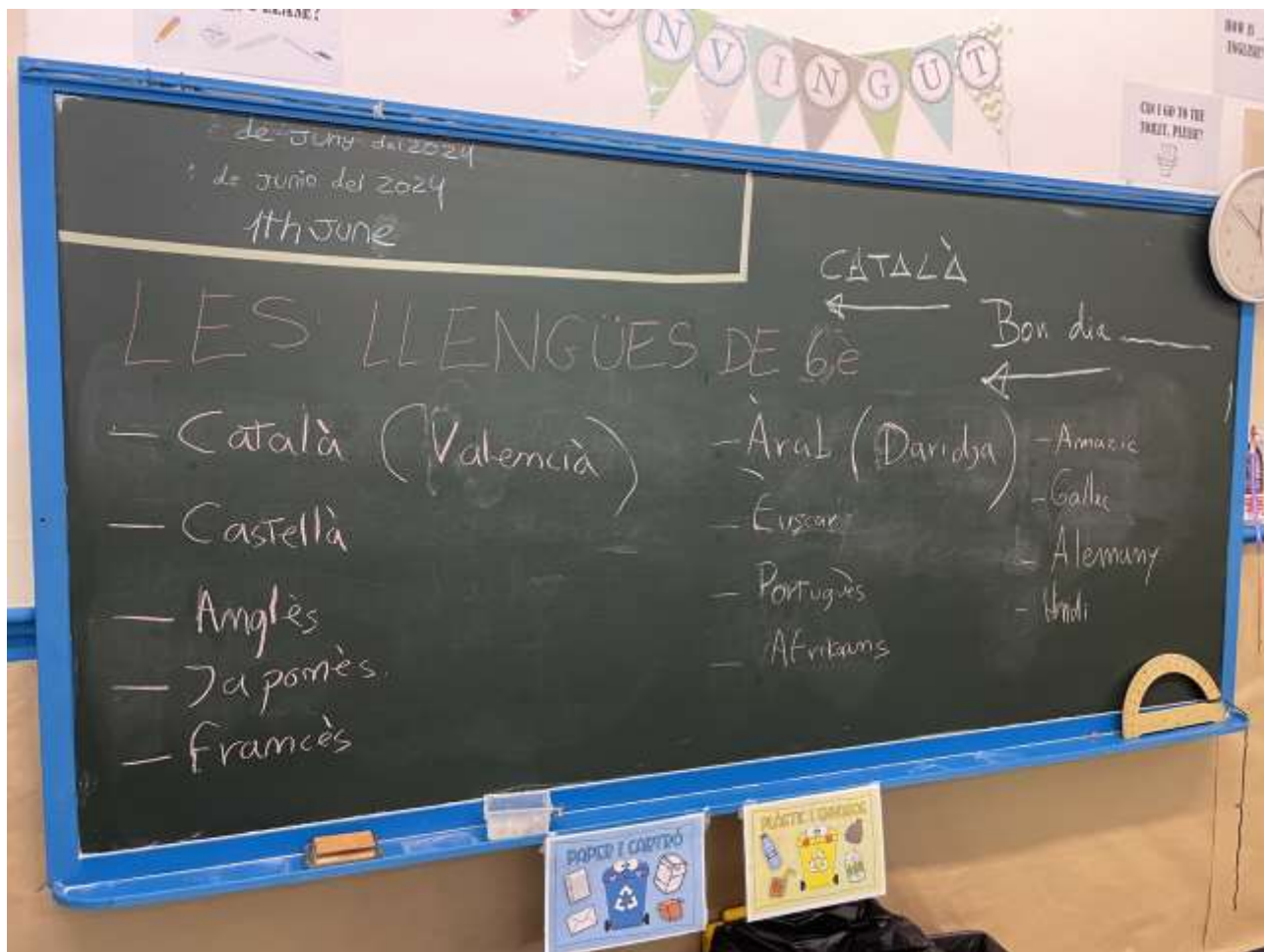
Una altra de les maneres de combatre ignorància i prejudicis és desenvolupar les capacitats plurilingües de les persones que conviuen en situacions multilingües. En definitiva, es tracta d'actuar

¹² <https://www.diaridegirona.cat/espanya-internacional/2024/04/24/parlament-europeu-designa-corredor-mediterrani-clau-101507318.html>

¹³ <https://www.consellgeneral.ad/fitxers/documents/lleis-1989-2002/llei-dordenacio-de-lus-de-la-llengua-oficial.pdf>

de forma canviant de la mateixa manera que ho fa l'Univers del qual totes les persones en formem part.

DIVERSITAT I ACTIVITATS A REALITZAR A L'AULA¹⁴

En la programació anual d'activitats de diversitat lingüística a poder realitzar a l'aula o en col·lectius multilingües de tota mena, per descomptat hi ha tota la sèrie de dies mundials i internacionals: llengua

¹⁴ Per a plantejar-nos què podem fer a les aules (així com per a encarar alguns prejudicis sobre la convivència entre llengües), recomane la lectura del dossier *Diversitat lingüística a l'aula. Construir centres educatius plurilingües*, amb aportacions, entre altres, de la Carme Junyent Figueras, qui ens va deixar a l'inici del proppassat curs acadèmic. Hi trobarem tant reflexions des de diverses disciplines sobre *la diversitat lingüística com a riquesa*, com contribucions al debat sobre els *reptes de la diversitat lingüística* en el món actual, tot i la data d'elaboració del treball l'any 2009. <https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/v1/y/4/p/2/v/2/1/501.pdf>

materna, llengües europees, llengües/pobles indígenes... En altres ocasions podem aprofitar el dia de la ràdio, de la poesia, del teatre, etc., per a fer alguna activitat o projecte multilingüe integrador¹⁵.

Nosaltres, als centres educatius, des de diverses entitats associades, treballem dos programes que són complementaris: els Tallers d'Oralitat (amb el doblatge i la ràdio com a excuses engrescadores) i el Festival TIRANT AVANT.

TALLERS D'ORALITAT (Doblatge i Ràdio)

Quan en una sessió d'aquests tallers que fem arreu dels Països Catalans (i més enllà) realitzem l'exercici d'identificar quantes llengües parlem/coneixem en una aula amb una ràtio d'unes vint-i-cinc persones, podem trobar-nos ben bé amb entre una dotzena i una vintena de llengües diferents (a més de diverses variants dialectals) que parla o coneix el nostre alumnat. Pot ser tant a les aules de primària com de secundària.

Durant la setmana del 21 de febrer d'enguany, com déiem, *DI de la Llengua Materna*, vam incorporar una secció a l'inici de l'activitat (tot aprofitant que fèiem sessions d'entre una hora i mitja i dues hores) consistent a escriure a la pissarra totes les llengües que podíem parlar/conèixer a l'aula. Ens hem trobat amb realitats que el mateix alumnat (i en ocasions també el professorat) desconeixia perquè no mai abans s'hi havia parat a pensar, se n'havia adonat: quantes llengües parlem a l'aula?

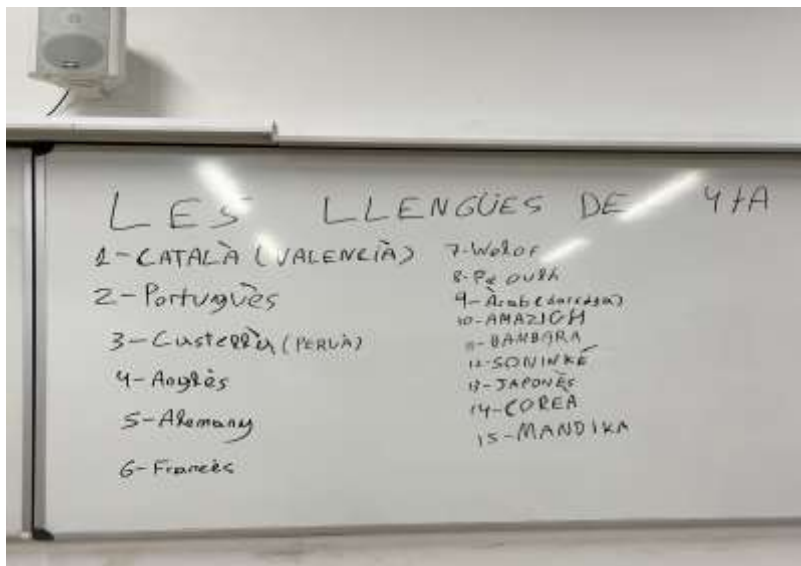
L'activitat comença amb l'elecció de la persona que té més bona lletra a parer de tota la classe. Una vegada triada passem a entrevistar a cada persona per a identificar-la i conèixer la realitat lingüística a través de quatre preguntes bàsiques: com es diu, d'on és ella i d'on la seua família, i quines llengües parla. Potser les parla a casa, amb la família (o només amb la família de la mare o del pare, o amb l'àvia, que és gallega, o guaraní...)

Després també hi incorporem (per allò d'eixamplar la consciència) aquelles llengües de les quals conceixem paraules o frases (perquè som *otakus* o ens agraden les manifestacions culturals en aquella llengua). Darrerament hi ha un coneixement major del coreà entre adolescents possiblement a partir de la música o de sèries audiovisuals famoses.

Amb aquesta activitat ajudem a descobrir i fer conscient el repertori lingüístic propi i de l'entorn, amb

¹⁵Per exemple, el dia 8 d'abril, Dia Int'l del Poble Gitano, és un bon dia per a aprendre una bonica expressió en romaní/caló: *Sastipen Tali* (Salut i llibertat)

tots els avantatges didàctics que això comporta.

L'ORALITAT A L'AULA

Una vegada indexat el conjunt de llengües de l'aula, passem a treballar amb la veu. Després de la presentació dels dispositius i dels programes amb què treballarem, ens dediquem a enregistrar la nostra veu i a escoltar-la col·lectivament. S'hi donen tot tipus de reaccions i comentaris. Però com que és una cosa que fem tothom, inclòs el professorat, no jutgem sinó que experimentem col·lectivament. Amb el valor afegit que percebem el procés com un joc. Una activitat lúdica de la qual traurem conseqüències ben interessants.

La primera és que, quan parlem, '*jo sé que jo, perquè soc jo qui parla (entre altres coses)*'. Ací m'agradaria recordar Raimon Panikkar quan comenta '*Jo àdhuc afegiria que l'home s'ha descobert home quan s'ha adonat que parlava*'.¹⁶

En canvi, una vegada enregistrada la nostra veu, podem utilitzar aquesta mostra com un espill, com un mirall, i podem modificar-la (i aprendre a modificar la nostra veu) al nostre gust. A consciència.

La resta de l'activitat, ja siga de doblatge o de ràdio, és un repte de posar la nostra veu a fragments de pel·lícules de ficció, documentals i dibuixos animats, o bé d'enregistrar qualsevol pòdcast prèviament

¹⁶ https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/n/y/l/6/5/5/3/0/u/0755_0.pdf

guionitzat.

La sessió posarà de manifest, per tal de despertar l'interés, que en català es poden fer activitats inèdites i engrescadores. I l'experiència ens ajudarà a afirmar que, si les persones ens identifiquem per la nostra llengua, la nostra veu és la manifestació del nostre ésser.

CONSCIÈNCIA LINGÜÍSTICA

D'acord amb la definició que dona el TERMCAT, la consciència lingüística és el '*conjunt de construccions mentals per les quals una comunitat lingüística es percep singularitzada per l'ús d'una llengua i alhora diferenciada de les altres llengües i comunitats de l'entorn*'.¹⁷

La consciència lingüística, en sentit ple, holístic, i no únicament en termes formals, sinó com la capacitat humana de comunicació, és el valor a treballar amb l'alumnat.

A més, també en termes lingüístics, '*Si ampliem el nostre vocabulari eixamplem també el camp de les nostres idees i l'aptitud necessària per a expressar-les*.' per citar l'Albert Jané i Riera, lingüista, escriptor i traductor, i 56é Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que atorga Òmnium Cultural.

¹⁷<https://www.termcat.cat/ca/cercaterm/fitxa/MTUxOTgx>

Com el portal del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya ens apunta sobre el *Respecte per les llengües i cultures: els valors ètics de la intercomprensió*¹⁸, la intercomprensió *'fomenta entre el nostre alumnat valors basats en la igualtat i l'equitat, promou la mediació lingüística i intercultural, desvetla interessos plurilingües i pluriculturals, i enforteix el compromís amb la riquesa lingüística i cultural'*.

En definitiva, el que tractem amb aquestes activitats és que el nostre alumnat isca, surta de la zona de confort oral a fi de tractar d'eixamplar la consciència sobre la pròpia realitat i la de l'entorn a partir de la consciència lingüística personal individual i col·lectiva.¹⁹

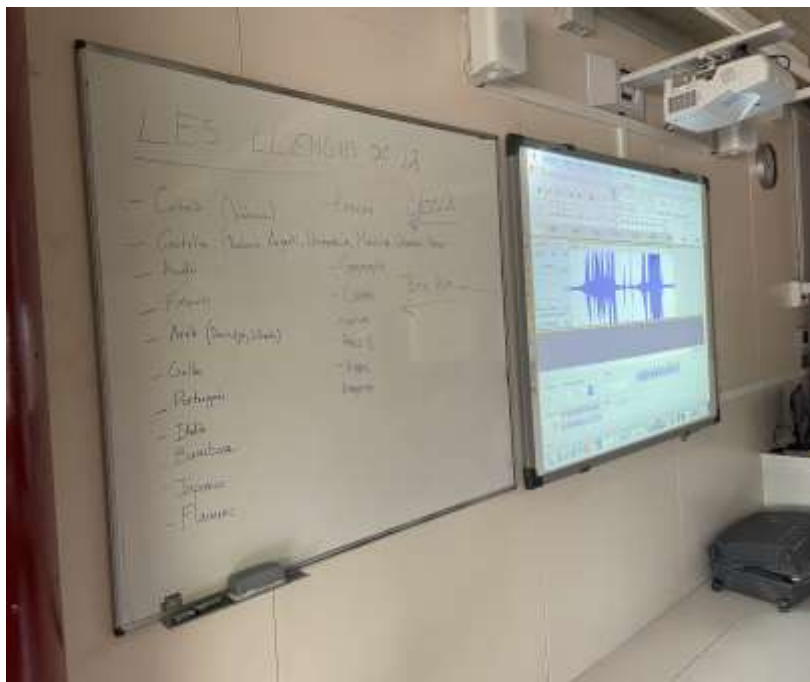
De fet, als Tallers de Doblatge que anualment fem amb els grups de 3r de l'ESO dels centres de Lloret de Mar, a la comarca de la Selva, gràcies al patrocini de l'Ajuntament, hem aplegat a utilitzar 35 llengües distintes en una sola setmana, de les més de vuitanta que hem aplegat a utilitzar en els més de quinze anys del projecte²⁰

¹⁸ <https://projectes.xtec.cat/intercomprensió/portada/respecte-per-les-llengües-i-cultures-els-valors-etics-de-la-intercomprensió/>

¹⁹ De tot això, hem extret experiències que anirem publicant a les diverses xarxes: El fet que algunes persones no diuen que parlen una altra llengua (per exemple, el caló) per raons diverses és sempre interessant d'analitzar.

²⁰ http://quadernsanimacio.net/ANTERIORES/treintaiuno/index_htm_files/Plurilinguisme%20aplicat.pdf

CREAR CONTINGUTS AUDIOVISUALS I SONORS

El segon dels programes d'activitats a l'aula és el Festival TIRANT AVANT + #BonDiaAlumnatAudiovisual²¹, organitzat a nivell de Països Catalans per l'AIFFA (l'Agència d'Informació, Formació i Foment de l'Audiovisual) i per APROCAT + AR (Associació per a la Promoció del Català i de l'Aranés). El festival és una mostra de produccions audiovisuals i sonores de tots els nivells educatius, que tracta d'ajudar a formar **persones creadores de continguts** (i no únicament consumidores) d'acord amb els seus interessos i amb els projectes curriculars dels centres educatius. Una altra de les finalitats del Festival és que servisca d'aparador dels diversos gèneres, formats i temàtiques, i que estimule la creativitat i la participació d'altres centres d'arreu del territori. Des de fa ja algunes edicions, hem incorporat, entre els premis especials, premis a la consciència lingüística, la diversitat i la convivència entre les llengües, amb la inestimable col·laboració enguany de Linguapax International²².

²¹ Podem visionar-hi més de 250 produccions a concurs: <https://www.youtube.com/@BonDiaAlumnatAudiovisual>

²² <https://www.linguapax.org/qui-som/>

Si fem una ullada a les dues darreres edicions, trobarem perles audiovisuals produïdes per centres de diferents nivells que treballen aquestos projectes sobre la base de la integració de la diversitat lingüística i cultural de l'alumnat.

A tall d'exemple, volem recordar-ne els següents:

- *Una escola, moltes llengües*, de l'Escola l'Estació, de Sant Feliu de Guíxols, al Baix Empordà²³
- *El viatge de l'ocellet*, de l'Escola Mercè Rodoreda, de Santa Coloma de Gramenet, al Barcelonès²⁴
- *L'aneguet lleig*, del CEIP Germans Ochoando, d'Almassora, a la Plana Alta²⁵

Ací trobarem fragments parlats en xinès, urdú, àrab, rus, ucraïnes, anglès... Tots ells han mostrat les diverses llengües de l'alumnat, amb un clar exemple de reconeixement i d'inclusió lingüística i cultural al voltant d'un mateix treball col·lectiu.

²³ https://www.youtube.com/watch?v=trx_Zla6vuk&list=PLu0tfRQ4edbC98iMvy_5sfyRrLTJAir5D&index=25

²⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=xGJQgRWvZ6s&list=PLu0tfRQ4edbCn-SUjJ5C5Zrudw6Ly8Q52&index=39>

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=WQO4whj9MZI&list=PLu0tfRQ4edbCn-SUjJ5C5Zrudw6Ly8Q52&index=25>

EL PRESTIGI SOCIAL DE LES LLENGÜES

És un deure de les administracions vetlar pel prestigi de les llengües respectives, de totes. I això no depèn únicament de la política d'ajudes a entitats que fan activitats de promoció de la llengua. La política lingüística és aquella que s'aplica a totes les accions socials dels governs que en tenen la responsabilitat.

Per això són tan lloables algunes actituds que naixen de les persones i les entitats, de la societat civil. Darrerament, hem tingut diversos exemples d'actituds lingüísticament positives pel que a la diversitat en el món de l'esport majoritari a l'Estat espanyol, en el món del futbol. Ressaltem actituds com la de Michel, l'entrenador del Girona Futbol Club. Miguel Ángel Sánchez Muñoz, del barri madrileny de Vallecas, és un cas molt mediàtic d'integració lingüística espectacular. Fins it tot, participat en espots de publicitat en català amb els patrocinadors del Girona.²⁶ O va celebrar el resultat de l'equip amb un engrescador discurs en català per a tota l'aifició²⁷

I molt meritori també és el cas dels equips que jugaven la final de la Copa 2024, el Mallorca i l'Athletic Club, que feren un missatge conjunt a les xarxes amb els seus jugadors parlant en èuscar, català i castellà²⁸

Cal que a nivell públic demanem tot tipus de canvis d'actitud lingüística de les institucions (per exemple amb la traducció simultània a diverses llengües d'un mateix missatge... Però també a nivell privat, per exemple en cerimònies i actes socials, fer que la diversitat de llengües hi aparega de manera natural. Per descomptat a les xarxes...

Per això voldria fer una recomanació expressa sobre les *campanyes* d'El Tempir, una associació d'Elx, a la comarca del Baix Vinalopó, que treballa molt i molt bé per a conscienciar la població sobre tot el que venim comentant en aquest article i que ens serviran per a reflexionar-hi de forma proactiva:

Decàleg dels drets lingüístics²⁹

²⁶<https://www.youtube.com/watch?v=YTD2L1Hc0Ak>

²⁷<https://www.youtube.com/watch?v=YTD2L1Hc0Ak>

²⁸https://twitter.com/RCD_Mallorca/status/1775098028065489187

²⁹Any 2015 <https://eltempir.cat/drets-linguistics/>

Decàleg d'actituds contra els prejudicis lingüístics³⁰

Decàleg de plurilingüisme³¹

Decàleg per a ser lingüísticament sostenible³²

EPÍLEG

A l'alliberament personal i social a través de la consciència lingüística.

La diversitat lingüística i cultural cal entendre-la com un patrimoni comú (de tota la humanitat), de valor inestimable.

Tot resumint aquest text (que només pretén ajudar a una concienciació major sobre la riquesa de la nostra condició humana planetària) podem dir que una persona plurilingüe ja està més a prop de ser una persona respectuosa amb la diversitat lingüística i, per tant, amb la diversitat cultural de la resta de la humanitat.

En aquest sentit, una bona notícia pel que fa a la seua preservació. Una recent enquesta de

³⁰Any 2016 <https://eltempir.cat/prejudicis/>

³¹Any 2019 <https://eltempir.cat/plurilinguisme/>

³²Any 2020 <https://eltempir.cat/sostenible-linguisticament/>

l'Eurobaròmetre revela, com apunen a Linguapax International,³³ 'un fort suport a la protecció de les llengües regionals i minoritzades a Europa'.

A l'Estat espanyol, després de l'aprovació de l'ús de llengües cooficials al Congrés dels Diputats³⁴, veure que a les entrevistes amb els jugadors de la selecció espanyola de futbol a la recent Eurocopa se'ls podia preguntar i ells respondre en català, sense cap impediment, vol dir que alguna cosa està canviant en el panorama polític social general d'aquest Estat encabotat massa temps a considerar-se monolingüe.

Potser algun dia serà normal ser més plurilingüe en un estat oficialment multilingüe i plurinacional. O potser no caldrà.

Sê plural como o universo.

Fernando Pessoa, escriptor portugués (1888, 1935)³⁵

Sê plural como o universo!

FERNANDO
PESSOA

https://www.fenollosa.net

COMO CITAR ESTE ARTÍCULO: Fenollosa i Ten, Francesc (2024); Convivència, Identitat, Ciutadania i Diversitat Lingüística; En: <http://quadernsanimacio.net> n° 40; Julio de 2024; ISSN: 1698-4404

³³ <https://www.linguapax.org/una-enquesta-de-leurobarometre-revela-un-fort-suport-a-la-proteccio-de-les-llengues-regionals-i-minoritzades-a-europa/>

³⁴ [https://www.boe.es/eli/es/reg/2023/09/21/\(1\)](https://www.boe.es/eli/es/reg/2023/09/21/(1))

³⁵ No he pogut estar-me d'esmentar un escriptor com Pessoa (i els seus heterònims).